

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Iida Kouhia

Uutiskuvissa rakentuvat merkitykset ilmastonmuutoksesta

Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkouutisten kuvalliset
representaatiot

Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Viestintätieteiden kandidaatintutkielma
Viestintätieteiden koulutusohjelma

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Iida Kouhia		
Tutkielman nimi:	Uutiskuvissa rakentuvat merkitykset ilmastonmuutoksesta – Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkouutisten kuvalliset representaatiot		
Tutkinto:	Humanististen tieteiden kandidaatti		
Oppiaine:	Viestintätieteen kandidaattiohjelma		
Työn ohjaaja:	Teija Waaramaa		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	41

TIIVISTELMÄ:

Ilmastonmuutos on merkittävä maailmanlaajuinen kriisi, jonka hillitseminen edellyttää tietoisuuden lisäämistä sekä konkreettisia toimia niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Journalismissa on keskeinen rooli tiedonvälittäjänä ja mielikuvien rakentajana. Uutisissa ilmastonmuutos esittyy ja kontekstualisoituu sanallisten ja kuvallisten valintojen kautta, mikä vaikuttaa julkisessa ilmastokeskustelussa muodostuviin merkityksiin ja korostuviin diskursseihin.

Tämä viestintätieteellinen laadullinen tutkielma tarkastelee journalismin kuvallista puolta suomalaisissa verkkouutisissa. Analyysi keskittyy siihen, millaisia merkityksiä ilmastonmuutokselle annetaan representaatioiden kautta uutisissa käytetyissä kuvissa ja miten nämä kuvat liittyvät yhteiskunnallisiin diskursseihin ja uutisten otsikointiin.

Tutkimusaineistona käytetään Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkouutisissa vuosina 2021–2022 julkaistuja valokuvia ja niiden otsikoita. Aineisto koostuu kahdeksasta uutiskuvasta, joista puolet on peräisin Helsingin Sanomien uutisartikkeleista ja puolet Ilta-Sanomien uutisartikkeleista. Aineisto analysoidaan laadullisen tutkimuksen tavoin ja diskurssianalyysin menetelmin, keskittyen representaation keinoihin, joilla kuvat merkityksellistävät ilmastonmuutosta ja niiden ohella otsikot vaikuttavat kuvien välittämään viestiin.

Analyysin tulokset tarjoavat oivalluksia siitä, miten suomalainen uutismedia käyttää uutiskuvia viestiessään ilmastonmuutoksesta eri diskursseissa. Tutkimus täydentää aiempaa ilmastojournalismia koskevaa tutkimusta keskittymällä visuaalisen viestinnän ja sosiaalisten representaatioiden rooliin ilmastokriisin käsittelyssä verkkouutisten kohdalla.

Analyysin perusteella ilmastonmuutos esitetään uutiskuvissa moninaisesti ja eri diskursseissa, jotka voidaan jakaa viiteen pääkategoriaan. Kategoriat ovat ekologisen eriarvoisuuden ja moraalisen oikeudenmukaisuuden diskurssi, poliittisen vaikuttamisen diskurssi, katastrofidiskurssi, lajikadon diskurssi ja teknologisten ratkaisujen diskurssi. Diskurssien sisällä ilmastonmuutos esitetään monipuolisesti; korostetaan eri näkökulmia, siirretään vastuu eri toimijoille ja vedotaan eri tunteisiin. Diskurssien moninaisuus osoittaa median kykyä käsitellä ilmastonmuutosta eri tavoin, mikä heijastaa ilmastonmuutoksen laaja-alaisia vaikutuksia yhteiskuntaan, luontoon ja yksilöihin.

AVAINSANAT: ilmastonmuutos, ilmastojournalismi, diskurssianalyysi, diskurssi, representaatio

Sisällys

Kuvat	4
1 Johdanto	5
1.1 Tavoite	6
1.2 Aineiston kuvaus	7
1.3 Aineistonkeruumenetelmä	8
1.4 Menetelmänä laadullinen diskurssianalyysi	10
2 Konteksti	12
2.1 Visuaalinen vaikuttaminen journalismissa	12
3 Ilmastoviestinnän tutkimuskenttä	14
3.1 Diskurssianalyysin teoreettiset lähtökohdat	14
3.2 Representaatio tutkimuksessa	15
3.3 Visuaalinen esittäminen	16
4 Ilmastonmuutoksen näyttäytyminen uutiskuvissa	19
4.1 Ekologisen eriarvoisuuden ja moraalisen oikeudenmukaisuuden diskurssi	19
4.2 Poliittisen vaikuttamisen diskurssi	23
4.3 Katastrofidiskurssi	27
4.4 Lajikadon diskurssi	30
4.5 Teknologisten ratkaisujen diskurssi	32
5 Päätäntö	34
Lähteet	36

Kuvat

Kuva 1. Lapset kyntämässä peltoa Maroalomaintyn yhteisössä Madagaskarissa	20
Kuva 2. Tulvat Itä-Jaavassa Indonesiassa	22
Kuva 3. YK:n pääsihteeri Guterres tervehtii Bidenia ja Johnsonia Glasgow'n ilmastokokouksessa	24
Kuva 4. Mielenosoittajia huippukokouksen ulkopuolella Glasgow'ssa	25
Kuva 5. Palavaa maastoa	28
Kuva 6. Grönlannin mannerjään sulaminen	30
Kuva 7. Jääkarhujen määrän väheneminen Hudsoninlahdella	31
Kuva 8. Aurinkoenergian tuotanto	33

1 Johdanto

Ilmastonmuutos on kiistelemättä yksi tämän hetken suurimmista maailmanlaajuisista ympäristöhaasteista, mikä selviää esimerkiksi hallitustenvälisen ilmastopaneelin IPCC:n (Intergovernmental Panel on Climate Change) raporteista viime vuosien ajalta (IPCC, 2022; IPCC, 2023). Ilmastonmuutos ilmiönä aiheuttaa enenevässä määrin huolta ja vaatii yhä kriittisemmin tietoisuutta ja toimia sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla (Armstrong ja muut, 2018, s. 20). Planeettamme kamppaillessa ennennäkemättömien ympäristömuutosten kanssa on medially ratkaiseva rooli ilmastonmuutosta koskevan informaation välittäjänä ja käsitysten muodostajana (Doyle, 2011, s. 13–14). Ilmastonmuutokseen liittyvät tapahtumat sekä toimet ovat olleet viimeisen vuosikymmenen aikana näkyvästi käsiteltyjä aiheita politiikassa (Grechyna, 2025, s. 2–3) sekä laajasti eri tieteenaloilla ja opetuksessa. Näin ollen se on luonnollisesti myös paljon esillä ollut aihe mediassa, kansallisella tasolla etenkin uutismedian kohdalla (Olausson, 2009, s. 422).

Journalismin rooli tiedon ja mielikuvien lähteenä on suuri ja siksi olennainen (Kangas, 2016, s. 210). Tavat ja valinnat, joita hyödyntäen etenkin suuret uutissivustot jakavat informaatiota ilmastonmuutosta käsittelevistä aiheista vaikuttavat merkittävästi siihen, kuinka ilmiötä lukijoiden toimesta ymmärretään ja miten siihen tunnetasolla suhtaudutaan (Feldman & Hart, 2017, luku 1.1–1.2). Yleisön suhtautumisella on väliä, sillä sen rooli sosiaalisessa, taloudellisessa sekä poliittisessä kontekstissa on tärkeä tehtäessä päätöksiä siitä, mitä toimia tehdään tai toisaalta jätetään tekemättä (Leiserowitz, 2007, s. 34–35). Huolimatta siitä, että ilmastonmuutos ilmiönä on saanut osakseen paljon huomiota mediassa, voi suhtautuminen ilmastonmuutokseen vaihdella eri yleisöjen välillä suurestikin (Armstrong ja muut, 2018, s. 21–23, s. 49–51) esimerkiksi ideologisista (Zia & Todd, 2010, s. 745–746) tai maantieteellisistä (Smith & Joffe, 2009, s. 652–654) syistä. Vaikka esimerkiksi aiemmin mainitut IPCC:n julkaisemat ilmastoraportit on todettu tieteellisesti paikkansapitäviksi ja luotettaviksi todisteiksi ilmiön kriittisyydestä, kohtaavat ilmastonmuutoksen jo havaitut ja tulevat vaikutukset myös paljon skeptismiä (Garrad ja muut, 2019, s. 3–10). Ilmastonmuutos voidaankin käsittää tieteellisyytensä lisäksi myös kulttuurisena ilmiönä, johon viittaavat erilaisiin arvoihin, ideologiaan ja tunteisiin

perustuvat vaihtelevat havainnot yksilöiden asenteista ilmastonmuutosta kohtaan (Lehman ja muut, 2019, s. 6–8).

Kuvan rooli tietoisuuden lisäämisessä ja huomion herättämisessä ympäristökriisejä kohtaan on ollut historiassa merkittävä (Seppänen & Väliverronen, 2003, s. 59). Näin ollen ilmastojournalismiin kuuluvat olennaisesti uutiskuvat, jotka kirjoitetun tekstin ohella luovat mielikuvia ilmastonmuutoksesta. Ilmastojournalismin tutkimuskentällä journalismin visuaalinen puoli on kasvattanut kiinnostusta tutkijoiden keskuudessa (Kangas, 2016, s. 212). Ilmastonmuutos on ilmiönä suurelta osin näkymätön ja kuvat voivat olla yleisön silmissä luonteeltaan etäisiä tai abstrakteja (Doyle, 2011, s. 13–23). Siitä huolimatta voi kuva mediamuotona toimia paremmin verrattuna tekstiin, kun halutaan lisätä lukijoiden sitoutumista aiheeseen vetoamalla esimerkiksi tunteisiin, jotka inspiroivat tekoihin ja siten edistävät toimintaa (Li, 2024, s. 34; Seppänen & Väliverronen, 2000, s. 344–346). Valokuvat voivat toisaalta myös luoda totuudesta vääristyneitä mielikuvia tai herättää ristiriitaisia tuntemuksia. Valokuva mediaesityksenä ei koskaan toimi itsessään neutraalina todellisuuden kuvaajana, vaan taustalla vaikuttavat erilaiset yhteiskunnalliset diskurssit ja esittämisen tavat (Seppänen & Väliverronen, 2024, luku 6). Siksi tämän tutkielman taustaoletuksena toimii ajatus siitä, että yleisön eli uutisten lukijoiden suhtautumisen ja osallistamisen kannalta on merkittävää tutkia ilmastouutisten kuvista esimerkiksi sitä, minkälaista sosiaalista todellisuutta ne representaatioiden kautta ja erilaisia diskursseja todentaen rakentavat ilmastonmuutoksesta.

1.1 Tavoite

Tutkielman tavoitteena on selvittää, millaista kuvaa ilmastonmuutoksesta luodaan lukijoille uutiskuvissa representaatioiden kautta. Lisäksi uutiskuvien ja uutisotsikoiden suhdetta analysoimalla halutaan tehdä johtopäätöksiä siitä, kuinka nämä kaksi viestinnän elementtiä voivat tukea, täydentää tai jopa ristiriitaisesti rakentavaa toisiaan. Jotta päästään tavoitteeseen, lähestytään tutkimusaihetta kolmen tarkentavan tutkimuskysymyksen avulla. Nämä kysymykset ovat:

- 1) Millaisia representaatioita ilmastonmuutoksesta muodostetaan uutiskuvissa?
- 2) Mihin yhteiskunnallisiin diskursseihin representaatiot liittyvät?
- 3) Miten kuva-aiheiden esittäminen toimii suhteessa uutisten otsikointiin?

Tutkielman pyrkimyksenä on tehdä oivalluksia siitä, millaisin eri tavoin ilmastonmuutos näyttäytyy uutiskuvissa kotimaan tasolla. Suomalaisesta ilmasto- sekä ympäristöviestinnästä on tehty jonkin verran aiempaa tutkimusta liittyen esimerkiksi ilmastonmuutoksen kuvallisiin representaatioihin (Kangas, 2016), suomalaiseen ilmastokeskusteluun (Kumpu, 2014) sekä visuaalisen esittämisen rooliin mediassa (Uusitalo, 2021). Tutkielmassa keskitytään kahteen suureen Suomalaiseen uutislehteen ja heidän verkkojulkaisuihinsa. Näillä valinnoilla täydennetään aiempaa tutkimusta aiheesta ja tarjotaan uusia oivalluksia ilmastojournalismin kuvallisesta puolesta. Tarkemmin sanottuna tutkielman tavoitteena on lisätä tietoa siitä, millä eri keinoilla uutismedia viestii ilmastonmuutokseen liittyvistä aiheista kuvallisten valintojen avulla. Tämän tutkielman avulla halutaan siis pohjimmitaan selvittää piirteitä yhteiskunnasta ja kulttuurista; siitä kuinka ilmastonmuutosta merkityksellistetään nykypäivänä Suomessa suurten mediatoimijoiden uutisissa. Tässä tutkielmassa keskeinen tarkastelukohde on näin ollen, miten ilmastonmuutoksen visuaaliset representaatiot rakentavat todellisuuden tulkintaa ja mitä merkityksiä ne välittävät.

1.2 Aineiston kuvaus

Tutkielman aineisto on kaksiosainen ja koostuu Helsingin Sanomien sekä Ilta-Sanomien ilmastonmuutokseen liittyvien verkkouutisten kuvituksesta vuosilta 2021 ja 2022. Kuvien ohella tarkastellaan osittain myös uutisten otsikoita, sillä otsikot muodostavat usein lukijan ensimmäisen kosketuspinnan uutiseen. Tässä kontekstissa otsikot voivat joko vahvistaa kuvien välittämää viestiä tai tarjota kontrastin, joka mahdollisesti muuttaa kuvan merkitystä vaikuttaen siihen, miten ilmastonmuutos ymmärretään ja koetaan

uutisaiheena. Näin ollen aineistoon sisältyy myös pienemmällä huomiolla otsikot, joita tarkastellaan kuvien rinnalla niiden merkitysten ja representaatioiden yhteydessä.

Aineisto valittiin siksi, että Helsingin Sanomat ja Ilta-Sanomat ovat Suomen suurimpia ja vaikutusvaltaisimpia verkkolehtiä (Kansallinen Mediatutkimus, 2024), joiden uutisoinnilla on merkittävä rooli julkisen mielipiteen ja yhteiskunnallisen keskustelun muovajana. Molempia lehtiä kustantaa Sanoma-konserniin kuuluva Sanoma Media Finland (Sanoma Media Finland, n.d.) ja näistä kahdesta Ilta-Sanomat on tyypiltään iltapäivälehti, joka on lukijamäärältään pienempi kuin Helsingin Sanomat (Kansallinen Mediatutkimus, 2024).

Tutkielman taustaoletuksena on, ettei verkkolehtien kuvallisen viestinnän välillä ole suurta eroa. Tutkielma ei myöskään keskity verkkolehtien julkaisujen vertailuun. Verkkolehtien uutisista tarkasteltavat valokuvat ovat kaikki julkaistu vuosien 2021 ja 2022 aikana, koska haluttiin keskittyä analysoimaan uutiskuvia, jotka ovat yhtenäiseltä aikajaksoilta. Aineisto jakautuu neljään kuvaan Helsingin Sanomista ja vastaavasti neljään kuvaan Ilta-Sanomista, eli analysoitava aineisto koostuu yhteensä kahdeksasta valokuvasta. Helsingin Sanomien osalta aineisto liittyy verkkolehden kategorioihin, joita ovat *Ympäristö* (1/4), *Pääkirjoitus* (2/4) ja *Ilmastonmuutos* (1/4). Ilta-Sanomien kohdalla uutiskuvat kuuluvat verkkolehden kategorioihin *Ulkomaat* (3/4) ja *Kotimaa* (1/4). Valitut kahdeksan kuvaa edustavat erilaisia tapoja esittää ilmastonmuutosta uutisissa. Kuvavalinnoissa huomioitiin kuvien moninaisuus sisällön suhteen, jotta voitaisiin analysoida tutkimuskysymysten mukaisesti useampia esittämisen keinoja. Aineisto on selkeyden vuoksi rajattu valokuviin, koska tietynlaiseen visuaaliseen materiaaliin eli tässä tapauksessa valokuviin keskittyminen lisää tutkielman johdonmukaisuutta ja selkeyttä.

1.3 Aineistonkeruumenetelmä

Aineiston valinnassa sovellettiin tarkoituksenmukaista otantaa (purposive/purposeful sampling), jossa aineisto rajataan tutkimuskohteen kannalta olennaisiin tietolähteisiin

(Palinkas ja muut, 2015, s. 533–534; Campbell ja muut, 2020, s. 653–654). Tässä tutkielmassa tämä periaate viittaa siihen, että aineistoon valittiin kuvia, jotka havainnollistavat ilmastonmuutoksen esittämistä tiettyjen teemojen ja näkökulmien kautta. Valittu aineisto koostuu uutiskuvista, joita tarkastellaan kulttuurituotteina. Kulttuurituotteiden hyödyntäminen aineistona tarkoittaa sitä, että uutisia ja niiden kuvia ei tarkastella vain sisältönä, vaan myös yhteiskunnallisia arvoja, normeja ja käsityksiä heijastavina merkityksellisinä esityksinä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, luku 3). Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien uutiset ja niiden kuvat voidaan luokitella tällaisiksi kulttuurituotteiksi, joiden analysoinnissa ei keskitytä pelkästään sisällön tarkasteluun vaan myös kuvien kontekstiin ja erityisesti viestittäviin merkityksiin. Kuva-aineisto on hankittu kohdennetulla haulla Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkolehtien verkkosivuilta. Kohdennettu haku tarkoittaa aineistonkeruumenetelmänä systemaattista ja suunnitelmallista lähestymistapaa, jonka avulla etsitään ja valitaan tiettyä tutkimuksen kannalta olennaista aineistoa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, luku 3). Kohdennetulla haulla on tässä tutkielmassa etsitty uutisia hakusanalla ”ilmastonmuutos”.

Rose (2022, s. 76–83) korostaa, että tutkijan tulee kuva-aineistoa hyödyntäessään tiedostaa aineistoon liittyvät valta-, arvo- ja oikeuskysymykset sekä varmistaa, että kuvien käyttö kunnioittaa ja suojelee sekä niiden alkuperää että kuvissa esitettyjä ihmisiä. Tämä pätee myös uutiskuviin, sillä vaikka uutiskuvat ovat usein laajasti saatavilla ja julkisesti nähtävillä, ei niiden käyttö tutkimuksessa ole välttämättä ongelmattonta. Aineiston hankintaan ei liity tämän tutkielman osalta eettisiä rikkomuksia, sillä aineistoon valikoituja julkisia uutiskuvia hyödynnetään tekijänoikeuksia noudattamalla ainoastaan tässä tutkielmassa ja käyttämällä asianmukaisia lähdeviittauksia. Tutkielmassa pyritään lisäksi tuomaan esille Rosen (2022, s. 87) huomautuksen mukaisesti se, että tutkijan tulisi suhtautua kriittisesti siihen, kuinka hän itse kuva-aineiston näkee. Toisin sanoen kuvien hankintaan ja representaatioiden havainnointiin vaikuttaa aina katsojan oma näkökulma ja tutkijan kohdalla esimerkiksi tutkimuksen motiivi. Tämän tutkielman kohdalla on mainittu, että aineisto on valittu tarkoituksenmukaisesti.

1.4 Menetelmänä laadullinen diskurssianalyysi

Tutkimusaineistolle ja aineistonkeruumenetelmille soveltuen analyysimenetelmäksi valikoitui laadullinen eli kvalitatiivinen analyysi. Laadullinen analyysi on monin tavoin määritelty menetelmä, joka sisältää erilaisia lähestymistapoja ja voidaan ymmärtää ihmisten subjektiivisiin kokemuksiin keskittyväksi tulkinnalliseksi menetelmäksi (Tuomi & Sarajärvi, 2018, luku 1; Lincoln, 2021, s. 4–7). Laadullinen analyysi pohjautuu usein lähtökohdiltaan fenomenologiaan, jossa korostetaan kokemusten ja merkityssuhteiden roolia sosiaalisen todellisuuden rakentumisessa (Puusa & Juuti, 2020, luku 19). Laadullisella analyysimenetelmällä tutkitaan aineistoa tavalla, joka määrällisestä analyysimenetelmästä poiketen ei tee yleispäteviä johtopäätöksiä perustuen tilastolliseen numeeriseen dataan (Puusa & Juuti, 2020, luku 4). Sen sijaan kiinnostuksen kohteena on aineistoa taustoittavat kulttuuriset ja sosiaaliset rakenteet, annetut merkitykset, näkökulmat, kokemukset, arvot sekä tunteet, joiden avulla annetaan kuvaileva tulkinta tutkittavasta ilmiöstä. Tutkielman aineiston koostuessa vain kahdeksasta kuvasta ei analysoitaessa esitetä johtopäätöksiä yleisesti toistuvista kuva-aiheista tai ilmastonmuutoksen kuvaamisen vakiintuneista käytänteistä kokonaisuudessaan. Laadulliseen analyysin eri lähestymistavoista tässä tutkielmassa valittiin ensisijaiseksi menetelmäksi diskurssianalyysi.

Kielenkäyttöä sosiaalisena toimintana tarkastelevana tutkimusmenetelmänä (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, luku 1.1) diskurssianalyysi kohdistuu tässä tutkielmassa uutisvalokuviiin ja otsikoihin, joita tarkastellaan niiden konteksti huomioon ottaen. Kontekstillä viitataan kielenkäyttöön vaikuttaviin laajempiin tekijöihin kuten yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä vaikutuksiin ja seurauksiin, joita teksteillä on (Jokinen ja muut, 2016, s. 20–22). Analyysissa tarkastellaan, miten kuvat ja otsikot merkityksellistävät ilmastonmuutosta journalismin kontekstissa.

Diskurssianalyysin avulla tutkielman tavoitteeseen päästään tekemällä huomioita siitä, miten uutiskuvat ja otsikot rakentavat, muokkaavat ja välittävät ilmastonmuutokseen liittyviä merkityksiä ja asenteita lukijoille. Jokinen ja muut (2016, s. 27) painottavat, että diskurssianalyysissa diskursseja ei käsitetä ikään kuin itsenään toimivina irrallisina

merkityssysteeminä, vaan diskurssien merkitykset suhteessa analysoitavaan aineistoon, kuten valokuviiin, syntyvät tutkijan tulkinnan tuloksena. Keskeistä tässä tutkielmassa on tunnistaa kielelliset ja visuaaliset keinot, joiden avulla ilmastonmuutoksesta rakennetaan kuvaa esimerkiksi kriisinä, uhkana tai yhteiskunnallisena haasteena. Tavoitteena on myös pohtia, millaisia tulkintoja, tunteita ja asenteita kuvat ja otsikot mahdollisesti herättävät sekä miten nämä diskurssit heijastavat ja mahdollisesti vahvistavat tai haastavat yhteiskunnallisia normeja ja käsityksiä ilmastonmuutoksesta.

2 Konteksti

Ilmastonmuutoksen visuaalista esittämistä on viime vuosikymmeninä tutkittu muun muassa yleisöjen osallistamisen (Kumpu, 2014), kansalaisten asenteiden ja motivaation (Xexakis & Trutnevyte, 2021) kuvallisen kehystämisen (Kangas, 2016; O'Neill, 2013; Olausson, 2009) sekä poliittisen vallankäytön (Boykoff, 2011) näkökulmasta. Näitä keskeisiä näkökulmia on useimmiten yhdistetty tutkimuksessa, sillä ne liittyvät tiiviisti toisiinsa. Tässä tutkielmassa tarkastellaan ilmastonmuutoksen esittämistä mediassa, erityisesti suomalaisessa verkkojournalismissa. Tutkielma kontekstualisoituu tarkemmin journalismin kuvalliseen puoleen ja keskiössä ovat Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien uutiskuvat, joiden kautta ilmastonmuutos tuodaan esiin visuaalisten valintojen avulla. Koska ilmastonmuutos on ajankohtainen ja laajasti huomioitu yhteiskunnallinen haaste sekä uutisoinnin kohde, tutkielma tarkastelee erityisesti sitä, millaisilla visuaalisilla ratkaisuilla uutismedia merkityksellistää ilmiötä ja liittää sen erilaisiin diskursseihin. Lisäksi tarkastelun kohteena on toissijaisesti uutisotsikoiden suhde kuvalliseen aineistoon. Tutkielman taustalla vaikuttaa ajatus siitä, että kuvalliset valinnat ohjaavat yleisön käsityksiä ja suhtautumista ilmastonmuutokseen.

Tarkastelussa on se, millaisia representaatioita eli esittämistapoja uutiskuvat välittävät, miten ne kytkeytyvät ilmastonmuutokseen liitettyihin laajempiin yhteiskunnallisiin diskursseihin, ja miten kuvallinen ja kielellinen viestintä uutisotsikoiden osalta toimivat toistensa tukena. Tutkielma hyödyntää laadullista, tulkitsevaa lähestymistapaa ja soveltaa diskurssianalyysia sekä representaatioiden tutkimusta visuaalisen aineiston tarkastelussa.

2.1 Visuaalinen vaikuttaminen journalismissa

Yhteiskunnallisesta näkökulmasta mediakuvien keskeinen tehtävä on abstraktien ongelmien näkyväksi tekeminen (Seppänen & Väliaverron 2000, s. 344–345). Ilman kuvitusta ilmastonmuutoksen kaltaiset ilmiöt jäävät helposti yleisön näkökulmasta hankaliksi

käsittää. Tämä voi vähentää ongelman koettua merkittävyyttä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Kuvien tärkeys ilmastojournalismissa liittyy siis sekä haluun parantaa ymmärrystä ilmastonmuutoksesta, että tavoitteeseen saada aikaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi (Lester & Cottle, 2009, s. 921) ja erityisesti valokuva on ollut tärkeä väline ilmastonmuutoksen popularisoinnissa (Seppänen & Väliverronen, 2003, s. 80–82). Vaikka ilmastonmuutoksen visualisointia on tutkittu enenevässä määrin, on sen merkitys ilmastoviestinnän kentällä jäänyt vähemmälle huomiolle verrattuna tekstuaaliseen viestintään (O’Neill, 2020, s. 10). Kuvien analyysi voi paljastaa, millaisin visuaalisin elementein ilmastonmuutosta tehdään ymmärrettäväksi, uskottavaksi tai emotionaalisesti koskettavaksi. Toisin kuin teksti, joka rakentuu usein rationaalisten argumenttien varaan, kuvat voivat vedota tunteisiin, rakentaa mielikuvia ja lisätä ymmärrystä monimutkaisista ilmiöistä välittömämmin (Niemelä-Nyrhinen & Uusitalo, 2021, s. 164–165). Tämän tutkimuksen lähtökohtana ja perusteena on, että uutiskuvien analyysi voi tarjota ilmastoviestinnän tutkimukseen täydentäviä oivalluksia siitä, kuinka ilmastonmuutosta merkityksellistetään kuvien välityksellä uutismediassa. Tekstivälitteisen viestinnän rinnalle tarvitaan syvempää tietoa siitä, miten kuvat ohjaavat yleisön havaintoja, tunteita ja ajattelua, sekä millaisiin yhteiskunnallisiin diskursseihin nämä visuaaliset esitykset kytkeytyvät. Tällä tutkimuksella pyritään paikkaamaan kyseistä tutkimusaukkoa ja lisäämään ymmärrystä visuaalisen viestinnän merkityksestä ilmastojournalismissa.

3 Ilmastoviestinnän tutkimuskenttä

Tämä tutkielma sijoittuu osaksi laajempaa, monipuolisia tutkimusalueita kattavaa ilmastoviestinnän tutkimuskenttää. Ilmastojournalismin yläkäsitteenä ilmastoviestintä voidaan ymmärtää viestinnäksi, joka pyrkii lisäämään tietoisuutta ja tarjoamaan keinoja ilmastomuutoksen ratkaisemiseen (Kumpu, 2021, s. 138–139). Ilmastoviestintää on kasvavissa määrin tutkittu useista teoreettisista perspektiiveistä ja erilaisia menetelmiä käyttäen (Kumpu, 2021, s. 140). Poikkitieteellistä yhteistyötä ja laaja-alaisia näkökulmia tutkimukseen ovat tuoneet eri tieteenalat, joihin lukeutuu viestintätieteiden lisäksi muun muassa ympäristötieteet, sosiaalitieteet, tekniset alat ja psykologia (Bruine de Bruin ja muut, 2021, s. 7676; Schipper, 2021, s. 6–7). Kumpu (2014, s. 41–43; Kumpu, 2021, s. 140–142) huomauttaa, että tutkimus on usein kaventunut ratkaisukeskeiseksi näkökulmaksi, jossa viestintä ymmärretään ensisijaisesti hillinnän välineenä. Samaa painotusta näkyy ilmastojournalismin tutkimuksessa, jossa on korostettu yleisön osallistamista osana ratkaisukeskeistä viestintää (Boyce & Lewis, 2009; Kunelius, 2012; Kumpu, 2014). Tässä tutkielmassa yleisön osallistamista tarkastellaan epäsuorasti analysoimalla millaisia merkityksiä uutiskuvat ja otsikot rakentavat ilmastomuutoksesta ja kuinka ne voivat ohjata lukijoiden suhtautumista aiheeseen.

3.1 Diskurssianalyysin teoreettiset lähtökohdat

Diskurssianalyysin selkeä määrittely ja rajaus on haastavaa sen monitieteisyyden ja jatkuvan kehityksen vuoksi (Jokinen ja muut, 2016, luku 1). Lähtökohtana on kiinnostus merkityksen sosiaaliseen rakentumiseen ja kielenkäyttöön sosiaalisena toimintana (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, luku 1.1; Jokinen ja muut, 2016, luku 1). Jokinen ja muut (2016, luku 1) korostavat, ettei kieltä tule nähdä vain neutraalina todellisuuden heijastajana, vaan merkityksiä aktiivisesti rakentavana, muovaavana ja ylläpitävänä ilmiönä. Kiinnostus kohdistuu siihen, miten kielelliset valinnat tuottavat ja muokkaavat sosiaalisia todellisuuksia, identiteettejä ja valtasuhteita.

Diskurssianalyysin taustalla vaikuttaa mainittavasti Michel Foucault:n ajatus diskursseista, joiden kautta viestinnän nähdään rakentavan, ylläpitävän ja muovaavan sosiaalisia todellisuuksia (Mills, 2004, s. 22; Hook, 2001, s. 522). Foucault:n diskurssiteoria on toiminut lähtökohtana monille myöhemmille tutkimussuuntauksille ja teoreettisille kehityskuluille (Mills, 2004, s. 21–22). Foucault:n näkemystä diskursseihin on sittemmin laajennettu, kyseenalaistettu sekä kehitetty eri lähestymistavoin. Foucault:n diskurssiteoriaa on tutkimuksessa käsitelty ja jäsentänyt muassa Mills (2004, s. 31–45), joka painottaa diskurssien olevan kulttuurisesti ja historiallisesti määräytyviä merkitysjärjestelmiä. Diskurssit eivät ainoastaan heijasta olemassa olevaa todellisuutta, vaan määrittävät, mitä voidaan sanoa, ajatella ja ymmärtää tietyistä ilmiöistä, kuten ilmastonmuutoksesta, erilaisissa konteksteissa.

Ilmastoviestinnän tutkimuksessa on tarkasteltu, kuinka media kehystää ilmastonmuutosta ja sen hallintaa julkisessa keskustelussa, liittäen sen osaksi tietynlaisia merkitysmaailmoja ja ajattelutapoja (Olausson, 2009, s. 422–423). Ilmastonmuutosta on vaihtelevasti kuvattu mediassa muun muassa katastrofina, dramaattisena ilmiönä ja poliittisena ongelmana (Olausson, 2009, s. 426–427). Ilmiöön liittyvät lähestymistavat vaihtelevat siis laajasti esimerkiksi toiveikkuuteen liittyvistä diskursseista kauhukuvia ilmentäviin diskursseihin.

3.2 Representaatio tutkimuksessa

Representaatio on etenkin humanistisessa ja yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa keskeinen mutta kiistanalainen sekä kontekstista riippuvainen käsite, joka yksinkertaisimmillaan viittaa esittämiseen (Knuutila & Lehtinen, 2010, s. 8–9). Yksi representaatioteorian merkittävimmistä kehittäjistä on laajaa kulttuurintutkimusta tehnyt Stuart Hall, joka korostaa representaatioiden yhteyttä kulttuuriin, valtaan ja ideologioihin (Seppänen & Väliverronen, 2003, s. 79). Hallin näkemyksen mukaan kulttuuriin, valtaan ja ideologioihin perustuviin rakenteisiin ovat vahvasti sidoksissa semioottiset symbolit, jotka eivät ole ainoastaan visuaalisia ja konkreettisia merkkejä vaan keskeisiä merkityksien

rakentajia (Seppänen & Väliverronen, 2003, s. 84–85). Representaatio ei siis koskaan ole ikään kuin suora heijastus todellisuudesta, vaan representaatiot ovat aktiivisia työvälineitä, joiden taustalla vaikuttavat tietyt valinnat, tulkinnat ja konteksti. Representaatiot tutkimuksen välineenä tuottavat uutta tietoa sen lisäksi, että ne kuvaavat olemassa olevaa tietoa. Ne eivät ainoastaan välitä tietoa, vaan niin tehdessään myös vaikuttavat katsojien asenteisiin, tunteisiin ja toimintaan. Ilmastonmuutoksen representaatiot voivat myös tunteiden ja emotionaalisten reaktioiden kautta vaikuttaa siihen, millä tavoin yleisö hahmottaa ilmiön syyt, seuraukset ja ratkaisut. Representaatio liittyy myös vahvasti käsityksiin asioiden läsnä- ja poissaolosta. Olennaista ei ole ainoastaan se, mitä esitetään vaan myös se, mitä jää näkymättömiin (Knuutila & Lehtinen, 2010, s. 10–11). Tämä tarkoittaa representaation tutkimuksessa sitä, että oleellista on tarkastella sekä sitä, millainen kuva maailmasta annetaan, että sitä, millaisia näkökulmia jätetään huomioimatta.

3.3 Visuaalinen esittäminen

Visuaalisissa esityksissä tehdyt valinnat esimerkiksi aiheeseen, sommitteluun, symboliikkaan ja ihmisten tai muiden toimijoiden läsnä- tai poissaoloon liittyen muovaavat yhdessä katsojan tulkintaa ilmiöstä. Kuvat voivat esittää ilmastonmuutoksen vaikutuksia konkreettisesti, kuten sulavia jäätiköitä tai metsäpaloja, tai epäsuoremmin, esimerkiksi uhanalaisia eläimiä tai kuivuneita viljelysmaita. Visuaaliset representaatiot voivat olla siis sekä konkreettisia että symbolisia, joista Rose (2022, s. 184–185) käyttää termejä denotatiivinen ja konnotatiivinen. Yhdestä kuvasta voidaan siis tunnistaa sekä denotatiivisia eli konkreettisia merkityksiä, että laajempia symbolisia eli konnotatiivisia viittauksia. Ilmastonmuutoksen kohdalla tämä voi tarkoittaa suoria havaintoja elinympäristöjen muutoksista sekä viittauksia laajempiin ekologisiin ja yhteiskunnallisiin seurauksiin.

Ilmastonmuutosta esittäviä ja symboloivia aiheita ilmastojournalismin kuvituksessa ovat tutkitusti yleisimmin savupilvet ja tehdasalueet, uhanalaiset eläimet, sulavat jäätiköt sekä myrskyt ja tulvat (Kangas, 2016, s. 212; Lester & Cottle, 2009, s. 925–927). Näiden

lisäksi korostunut aihe uutisoinnissa on ollut ympäristöteknologiat (Niemelä-Nyrhinen & Uusitalo, 2021, s. 165). On selvitetty, että uutisten ilmastokuvitus on koostunut suurimmaksi osaksi ihmisistä (Kangas 2016, s. 223; O’Neill 2013, s. 13; Smith & Joffe 2009, s. 653). Ihmisiin liittyen kuvissa esiintyvät usein etenkin poliitikot ja ilmastoaktivistit (O’Neill, 2013, s. 15–16) sekä ihmiset, jotka kärsivät ilmastonmuutoksesta esimerkiksi asuinolosuhteiden tuhoutumisesta tai taudeista (Doyle, 2011, s. 58). Tämän tutkielman analyysissa keskitytään tulkitsemaan kuva-aiheita, joiden symbolista arvoa perustellaan aiemmalla tutkimuksella niiden yleisyydestä sekä käsityksellä kulttuurisesti jaetuista taustaoletuksista.

Representaatio voidaan selittää tulkinnallisena prosessina, jossa kuvan merkitys syntyy, kun katsojan mentaaliset representaatiot kytkeytyvät kulttuurisesti jaettuihin kielellisiin ja visuaalisiin koodeihin, joiden kautta voimme tulkita kuvien välittämää informaatiota (Seppänen, 2005, s. 77, 84–86). Yksinkertaisesti selitettynä ymmärtääksemme esimerkiksi sulavaa jäätikköä esittävää valokuvaa, tarvitsemme mentaalisia representaatioita. Niiden perusteella tiedämme miltä jäätikkö näyttää, ja mitä sen sulaminen kertoo ilmastonmuutoksen kontekstissa. Ymmärtääksemme kuvien sanomia, on siis olennaista ymmärtää yhteisesti jaettuja merkityksiä. Seppänen ja Väliverronen (2000, s. 332–333) käsittelevät ympäristöpoliittisessa keskustelussa käytettyjä kuvia metonymian käsitteen siitä näkökulmasta, jolla viitataan yksittäisten esitysten viittaavaan laajempiin kokonaisuuksiin. Esimerkiksi uutiskuva, jossa näkyy uhanalaista eläinlajia edustava yksilö edustaa laajempaa, luonnon monimuotoisuuden vaarantumista.

Seppänen ja Väliverronen (2000) ovat tutkineet ilmastonmuutoksen visualisointia liittyen kuvan ja tekstin yhteistyöhön merkitysten tuottamisessa. Valokuvat tuovat uutisiin affektiivisuuteen liittyvän eli tunteita herättävän ulottuvuuden, joka perustuu lukijan omiin tulkintoihin ja tuntemuksiin (Seppänen & Väliverronen, 2000, s. 336, 344–346). Affektiivisuuden näkökulmasta kuvat voivat toisaalta myös etäännyttää katsojaa, joka voi nähdä kaukana vaikuttavan ilmiön sellaisena, joka ei koske häntä henkilökohtaisesti (Grechyna, 2025, s. 2). Tekstin rooli uutiskuvan yhteydessä on myös olennainen, sillä se

usein tarkentaa ja ohjaa kuvan välittämää viestiä. Li (2024, s. 33–34) huomauttaa, että visuaalista esittämistä ei tule analysoida irti sitä määrittelevästä tekstuaalisesta kehyksestä, vaan monissa yhteyksissä kuva ja teksti toimivat symbioottisesti; yhdessä ne lisäävät viestin vaikuttavuutta ja laajentavat tulkinnallisia mahdollisuuksia. Seppänen ja Väli-verronen (2003, s. 79) mainitsevat, että ilmastojournalismissa uutiskuvien kohdalla merkitykseen vaikuttavat aina myös kuvatekstit ja -otsikot.

4 Ilmastonmuutoksen näyttäytyminen uutiskuvissa

4.1 Ekologisen eriarvoisuuden ja moraalisen oikeudenmukaisuuden diskurssi

Kuvassa 1 näkyy konkreettisella tasolla kaksi lasta ja kotieläimiä kyntämässä peltoa maanviljelytöissä. Kuvaa katsoessa päätellään, että sen aiheuttama kuivuus on vaikuttanut alueella elävien ihmisten viljelyolosuhteisiin veden puutteen vuoksi. Se, että kuvassa rakkaissa viljelytöissä näkyy lapsia, viestii toimeentulon niukkuudesta todennäköisesti kehittyvässä maassa. Lisäksi kuvassa esiintyvät lapset sekä eläimet näyttävät ruumiinrakenteellisesti näkiintyneinä, mikä kuvastaa kuivuuden aiheuttamaa nälänhätää.

Kuvan 1 voidaan näiden representaatioiden kautta katsoa välittävän tunnelmaa selviytymisestä ja niukkuudesta. Kuvalla viitataan erityisesti inhimilliseen kärsimykseen, jonka juurisyyt eivät välttämättä konkreettisella tasolla näy kuvassa, mutta joita voidaan taustoittaa ilmastonmuutoksen aiheuttamilla äärimmäisillä sääilmiöillä ja kuivuudella. Kuvan rajaaminen pellolla työskenteleviin lapsiin ja eläimiin tuo huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset nykyhetkeen, sekä suoraan ihmisten ja eläinten selviytymistaisteluun. Representaatioiden tarkastelussa voidaan tulla siihen tulokseen, että Kuva 1 ei esitä ilmastonmuutosta neutraalina, etäisenä ongelmana, vaan asettaa sen inhimilliseen ja eettiseen kehykseen.

Kuvan voidaan ajatella kytkeytyvän ekologisen eriarvoisuuden ja oikeudenmukaisuuden diskurssiin, sillä näkiintyneet, nuorena iässä työskentelevät lapset korostavat ilmastonmuutoksen eriarvoisia vaikutuksia ja esittävät sen moraalisenä kysymyksenä, jossa ilmastonmuutoksen vaikutukset eivät jakaudu tasapuolisesti. Paikoittain ilmastonmuutoksen vaikutukset vaikuttavat dramaattisesti ihmisten elinolosuhteisiin, vaikka kyseiset ihmiset olisivat itse osallistuneet päästöjen tuottamiseen.

Kuva 1. Lapset kyntämässä peltoa Maroalomaintyn yhteisössä Madagaskarissa

(United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, 2021, 22. heinäkuuta)

Kuvan representaatioiden voidaan tulkita veotavan katsojan tunteisiin, kuten sympatiian ja huoleen etenkin siksi, että kuvassa näkyy nuoria lapsia sekä eläimiä. Avuttomassa asemassa olevat eläimet ja lapset kuvan toimijoina korostavat kuvan tunteisiin vetoavaa luonnetta, joka voi herättää katsojassa halua suojella ilmastonmuutoksen haavoittavassa asemassa olevia uhreja.

Uutisen otsikko on *”Madagaskarissa syntyi ensimmäistä kertaa nälänhätä ilmastonmuutoksen, ei konfliktin seurauksena”* (Helsingin Sanomat, 2021, 22. heinäkuuta). Uutisotsikko toimii suhteessa kuvaan vahvistamalla sen luomia merkityksiä sekä tarkentamalla niitä. Pelkästään kuvasta voidaan päätellä edellisten havaintojen mukaisesti sen esittävän nälänhätää. Teksti kuitenkin selventää kuvan symboliikkaa poistamalla mahdollisen konfliktin vaikutuksen, mikä siirtää nälänhädän puhtaasti ilmastonmuutoksen kontekstiin. Näin ollen otsikko vahvistaa kuvan viestiä ja sen suhdetta nimenomaan ekologisen

eriarvoisuuden ja oikeudenmukaisuuden diskurssiin antamalla nälkiintymiselle selkeän syy-seuraussuhteen. Teksti korostaa tällä tavoin yhteistyössä kuvan kanssa ilmastonmuutosta erityisesti moraalisesti merkittävänä ongelmana, joka vaatii välitöntä huomiota ja toimia, jotka voivat vaikuttaa nälänhätää ja kuivuutta koskeviin kriiseihin. Lisäksi kertomalla, että nälänhätää syntyi nimenomaan Madagaskarissa, vahvistaa otsikko kuvassa esitettäviä ilmastonmuutoksen suoria, tiettyihin valtioihin ja maantieteellisiin alueisiin vaikuttavia todellisia seurauksia. Madagaskar, joka liitetään yleisesti mielikuviin sen kauniista trooppisista maisemista sekä rikkaasta biodiversiteetistä, asettuikin uutiskuvan ja otsikon kontekstissa ilmastonmuutoksesta konkreettisesti kärsiväksi alueeksi.

Ekologiseen eriarvoisuus- ja oikeudenmukaisuusdiskurssiin voidaan liittää myös **Kuva 2**. Kuvassa nähdään ihmisiä kävelemässä tulvan valtaamalla kadulla kaupunkimaisessa ympäristössä. Veden korkeus suhteessa ihmisiin korostaa tilanteen vakaavuutta ja poikkeuksellisuutta, sekä symboloi siten ilmasto- ja sääoloihin liittyvää kriisiä, joka asettaa erityisesti siitä paikallisesti kärsivät ihmiset kriittisesti hankaliin elinolosuhteisiin ja vakaviin vaaratilanteisiin.

Kuva 2. Tulvat Itä-Jaavassa Indonesiassa

(Kriswanto, 2021, 23. kesäkuuta)

Kyse ei ole vain sääilmiön esittämisestä, vaan myös tulvariskien keskiössä elävien ihmisten ja yhteisöjen haavoittuvuuden tuomisesta näkyväksi. Ihmiset vedessä symboloivat samalla myös selviytymistä ja pakkoa toimia toisin kuin normaalissa tilanteessa. Affektiivisuuden näkökulmasta Kuva 2 voi herättää empatian tunteita ja saada katsojan miettimään, mitä itse tekisi vastaavassa tilanteessa. Näin kuva toimii myös moraalisena välineenä kysyessään katsojalta, miten suhtaudumme kaukaisena näyttäytyvään ympäristökatastrofiin, kun näemme selvästi, kuinka suuresti se vaikuttaa osaan maapallon väestöstä.

Uutisen otsikko on *”Ilmastopaneeli varoittaa tulevassa raportissaan ilmastonmuutoksen synkistä vaikutuksista, jos päästöjä ei saada kuriin”* (Helsingin Sanomat, 2021, 23. kesäkuuta). Uutisotsikko tekee jälleen selväksi, että kuvassa esitetty tulva on ilmastonmuutoksen seuraus. Otsikko konkreettisten sanavalintojen avulla lisäksi vahvistaa kuvan

välittämää tunnelmaa ilmastonmuutoksen synkistä, ihmisten elinolosuhteita sekä elossa selviytymistä dramaattisesti heikentävistä vaikutuksista. Lisäksi teksti suoraan vetoaa toiminnan edistämiseen kehottaessaan, että ilmastopäästöt on saatava kuriin. Täten otsikko vahvistaa kuvan välittämää viestiä siitä, että ilmastonmuutos on vakavasti otettava ilmiö. Kuvan ja uutisotsikon yhteistyö muodostaa erityisesti tunteisiin vaikuttavan esityksen, joka korostaa ilmastonmuutoksen vakavia ja välittömiä vaikutuksia erityisesti ekologisen eriarvoisuuden ja moraalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Otsikko ei kuitenkaan varsinaisesti kuvan tavoin edusta nimenomaan tulvia ilmastonmuutoksen vaikutuksina tai kerro itse kuvan sisällöstä sen tarkemmin.

4.2 Poliittisen vaikuttamisen diskurssi

Kuvassa 3 näkyy poliittisia vallanpitäjiä taustasta päätellen YK:n ilmastokokouksessa. Korkea-arvoisesta poliittisen vaikuttajan roolista viestii muodollinen pukeutuminen ja virallinen, viittova elekieli. Valtionpäämiehien takana näkyy kokouksen tunnus ja tunnistettava YK:n logo, jotka visuaalisina elementteinä korostavat tilanteen kansainvälistä tärkeyttä. Koska Kuva 3 on rajattu esittämään nimenomaan korkea-arvoisia poliittisia edustajia, korostuu kuvassa virallisuus, asiantuntijuus ja poliittinen valta-asema. Poliitikot näyttäytyvät toimijoina, jotka eivät ole välittömästi kärsimässä ilmastonmuutoksen fyysisistä vaikutuksista, vaan käsittelemässä sitä poliittisena ja diplomaattisena kysymyksenä. Kuvan 3 tapauksessa keskeinen diskurssi on poliittisen vaikuttamisen diskurssi, sillä ilmastonmuutosta käsitellään ja esitetään poliittisena ilmiönä, jonka ratkaisut löytyvät kokouspöydistä, lakiesityksistä ja institutionaalisista prosesseista.

Kuva 3. YK:n pääsihteeri Guterres tervehtii Bidenia ja Johnsonia Glasgow'n ilmastokokouksessa

(Furlong, 2021, 22. helmikuuta)

Kuvan 3 voidaan ajatella esittävän ilmastonmuutosta abstraktina ja etäisenä neuvottelukysymyksenä. Ihmisiä tulvan keskellä tai nälkiintyneitä lapsia kuivuneella pellolla esittävät edeltävien esimerkkien kuvat luovat välitöntä inhimillistä tarttumapintaa ja tunnetason reaktiota. Poliitikot neuvottelutilanteessa symboloivat sen sijaan järjestelmätason ongelmaa, byrokratiaa ja poliittisia valintoja, jotka usein näyttäytyvät monimutkaisina ja kaukaisina tavalliselle lukijalle.

Tämä asettaa Kuvan 3 poliittisen vaikuttamisen diskurssiin, jossa ilmastonmuutos on ilmiönä ensisijaisesti globaalien toimijoiden välisten sopimusten ja strategioiden kysymys. Tämän diskurssin sisällä kuvan herättämät tunteet voivat olla erilaisia, kuin inhimillistä kärsimystä esittävissä kuvissa. Ne voivat liittyä esimerkiksi turhautumiseen hitaita neuvotteluita kohtaan, skeptisyyteen poliitikkojen kykyjä ja motiiveja kohtaan tai toisaalta toiveikkouteen siitä, että ilmastonmuutokseen liittyviin ongelmiin etsitään ratkaisuja.

Moraalinen pohdinta kääntyy siis järjestelmätasolle eli toisin sanoen siihen, kenellä on valta muuttaa kehityksen suuntaa, kuka ottaa vastuun ja kuinka paljon aikaa vielä kuluu ennen konkreettisia toimia.

Uutisen otsikko on *"Ilmastotoimissa ratkaisevia eivät enää ole YK-kokoukset vaan se, miten yritykset saadaan investoimaan vihreään siirtymään"* (Helsingin Sanomat, 2021, 22. helmikuuta). Otsikko vahvistaa kuvan kautta tehtävää tulkintaa siitä, että poliittisen vaikuttamisen diskurssissa kuva liittyy YK:n ilmastokokoukseen. Otsikko antaa lisää tietoa kuvassa esitettävästä tilanteesta tuomalla esiin muutoksen poliittisissa ilmastotoimissa. Otsikko siirtää huomion pois epäselvästä neuvottelutilanteesta korostaen sen liittymistä yritysten rooliin vihreän siirtymän edistäjinä. Samalla se painottaa vastuun siirtyvän yrityksille pelkkien poliittisten vallanpitäjien lisäksi. Otsikko viestii kuvan ohella siitä, että yksittäiset neuvottelut ja poliittiset kokoukset eivät yksin riitä ilmastonmuutoksen ratkaisemisessa, vaan siihen tarvitaan myös yritysmaailman osallistumista ja konkreettisia toimia.

Kuva 4. Mielenosoittajia huippukokouksen ulkopuolella Glasgow'ssa

(Buchanan, 2021, 2. marraskuuta)

Otsikko luo kontrastia kuvan ja tekstin välille korostaen muutosta ilmastotoimissa. Kuva kontekstualisoituu otsikon kautta näkökulmaan, jossa poliittiset toimijat ovat edelleen tärkeitä, mutta heidän roolinsa ei enää ole ainoa ratkaiseva tekijä ilmastotoimissa, vaan vahvistaa kuvaa heistä riittämättöminä toimijoina.

Myös **Kuvan 4** voidaan tulkita liittyvän poliittisen vaikuttamiseen diskurssiin, mutta eri näkökulmasta. Kuvassa esiintyy joukko julkiselle paikalle kokoontuneita mielenosoittajia, jonka voi päätellä heidän kannattamastaan banderollista ja megafonista. Kuvassa näkyvän banderollin teksti kertoo siitä, että mielenosoittajat puhuvat Rampalhillivoimalaa vastaan ja Sundarbans-metsäalueen suojelun puolesta. Banderollin kuva savupilvistä kuvastaa hiilivoimalan saastuttavuutta, kun taas kuva tiikeristä symboloi asiayhteydessä uhanalaisten lajien säilyttämistä. Kuvan 4 elementtejä ja esitystapaa tulkitsemalla voidaan todeta, että Sundarbansin suojelua vaativat mielenosoittajat haastavat diskursseja, joissa taloudellinen kehitys tai energian tuotanto oikeuttaa ympäristön tuhoamisen ja luonnon monimuotoisuuden hävittämisen. Megafoni elementtinä representoi mielenosoittajien halua tulla kuulluksi ja vaikuttaa julkiseen keskusteluun, sekä kehystää heidät passiivisten uhrien sijaan toimijoiksi, jotka pyrkivät aktiivisesti muuttamaan tilannetta. Poliittisen vaikuttamisen diskurssi näkyy siltä kannalta, että poliittista valtaa haastetaan ruohonjuuritasolta.

Kuvan herättämät tunteet voidaan käsittää esimerkiksi myötätuntona, solidaarisuutena tai suoranaisena suuttumuksena tilanteessa, jossa katsojalla on ymmärrystä siitä, miten metsän kaltaiset herkäät ekosysteemit kärsivät lyhytnäköisestä energiataloudesta. Mielenosoittajat asemoituvat moraaliseksi toimijoiksi, jotka vetoavat kuvan katsojan oikeudenmukaisuuteen, vastuullisuuteen, tulevien sukupolvien hyvinvointiin ja luontoarvojen kunnioittamiseen liittyviin arvoihin. Toisaalta on myös mahdollista, että kuvan katsoja ei jaa vastaavanlaista arvomaailmaa tai kokee hiilivoimalan toiminnan oikeutettuna. Näin Kuva 4 rakentaa poliittisen vaikuttamisen diskurssissa ilmastonmuutoksesta kuvaa, jossa ilmastonmuutos tuodaan esiin poliittisesti

kiistanalaisena ja toimia vaativana ongelmana, johon myös tavalliset kansalaiset voivat ottaa kantaa ja vaikuttaa ympäristöaktiivismin ja mielenosoittamisen keinoin.

Uutisen, johon kuva liittyy otsikko on *"Maailman johtajat lupaavat lopettaa metsien hävittämisen vuoteen 2030 mennessä"* (Ilta-Sanomat, 2021, 2. marraskuuta). Otsikko korostaa kuvassa välittyvää tärkeyttä metsiensuojelua kohtaan. Se korostaa lupauksia ja tavoitteita, jotka liittyvät metsien hävittämisen lopettamiseen tiettyyn aikatauluun mennessä. Otsikko viestii toiveikkuudesta, jota kuva ikään kuin taustoittaa mielenosoituksen esityksellä. Toiveikkuuden voidaan nähdän liittyvän kuvan kontekstissa siihen, että ympäristöaktiivisuus ja mielenosoitukset ovat tosissaanotettavia, konkreettisia poliittisia toimia edesauttavia poliittisen vaikuttamisen muotoja. Kuvassa esitetyt mielenosoittajat tuovat esiin kansalaisten ja yksittäisten toimijoiden roolin ympäristökysymyksissä, joihin liittyen otsikko kertoo maailman johtajien poliittisista sitoumuksista. Kuvaa tarkasteltaessa yhdessä uutisotsikon tekstin kanssa rakentuu poliittisen vaikuttamisen diskurssiin liittyen käsitys siitä, että ilmastonmuutoksen ratkaisuun liittyvät toimet, kuten metsiensuojelu, on sekä kansalaisia aktiivisesti koskettava asia, että kansainvälinen poliittinen tavoite.

4.3 Katastrofidiskurssi

Kuva 5 kytkeytyy vahvasti ilmastonmuutoksen katastrofidiskurssiin, jossa ilmastonmuutos nähdään ensisijaisesti hallitsemattomana, tuhoisana ja peruuttamattomana ilmiönä. Kuvassa näkyy palavaa maastoa, mistä kertovat luonnonympäristöjen tuhoutumista symboloivat kasvien keskuudessa riehuvat liekit ja savu. Palava maasto edustaa selkeää ja visuaalisesti järkyttävää muutosta ekosysteemissä, ja näin ollen välittää ekosysteemeistä kuvaa haavoittuvina ja voimattomina ihmisten aiheuttamien ilmasto-ongelmien edessä. Luonnonympäristöt toimivat elinympäristöinä monille kasvi- ja eläinlajeille, joka lisää huolta myös luonnonmoninaisuuden säilymisestä ja palavissa maastoissa elävien ekosysteemien välittömästä katastrofaalisesta kohtalosta. Kuva 5 korostaa siis katastrofisuutta ja ilmastonmuutoksen välitöntä merkitystä. Näin kuvan voidaan nähdä toimivan

paitsi varoituksena myös eettisenä ja moraalisenä haasteena, sillä se asettaa katsojan suoraan keskelle dramaattista, katastrofaalista kehystä, jossa ilmastonmuutos ei ole vain tieteellinen fakta, vaan akuutti ja tuhoa levittävä ilmiö, joka on otettava vakavasti niin poliittisella kuin inhimillisellä tasolla, etenkin luonnon ja sen ekosysteemien suojelun kannalta.

Kuva 5. Palavaa maastoa

(Toba, 2022, 23. helmikuuta)

Uutisen otsikko on ”YK:n Maastopalojen määrät lisääntyvät kolmanneksella vuoteen 2050 mennessä” (Ilta-Sanomat, 2022, 23. helmikuuta). Otsikko vahvistaa kuvan välittämää viestiä ilmastonmuutoksesta kasvavana uhkana, etenkin luonnonympäristöjen, kuten metsien kohdalla. Se myös lisää tietoisuutta ja korostaa aiheen merkittävyyttä tuomalla esiin, että maastopalot lisääntyvät tulevaisuudessa. Se konkretisoi tätä tuomalla esiin mitattavissa olevan luvun, lisäten näin aiheen uskottavuutta ja vakavuutta. Huomiota herättävä, dramaattinen ja järkyttävä visuaalinen esitys lisää otsikon viestin vaikuttavuutta. Kuva 5 toimii ikään kuin varoituksena ja korostaa ilmastonmuutoksen katastrofaalisia seurauksia, kun taas otsikko tarjoaa konkreettisen ennusteen tulevaisuuden kehityksestä, jos riittäviä ilmastotoimia ei tehdä ajoissa ja riittävällä vakavuudella.

Katastrofidiskurssiin voidaan liittää myös **Kuva 6**. Kuvassa näkyy vettä, jonka seassa kelleu erikokoisia jäälohkareita. Taustalla näkyy kalliomaastoa, jonka pinnalla on rippeitä sulaneesta jää- ja lumikerroksesta. Näiden ominaisuuksien perusteella voidaan todeta kuvan esittävän jäätiköiden sulamista, joka viittaa ilmastonmuutoksen aiheuttamaan lämpötilojen nousuun. Maastopalon tavoin kuva sulavasta jäätiköstä ilmentää katastrofidiskurssia esittämällä ilmastonmuutosta tuhoisana ja peruuttamattomana ilmiönä.

Sulava jäätikkö yleisesti käytettynä ilmastonmuutoksen visuaalisena symbolina tarjoaa konkreettisen ja selkeän todisteen ilmastonmuutoksen välittömistä seurauksista. Ilmaston lämpenemistä korostava sulava jää kertoo jälleen haavoittuvaisten ekosysteemien vaarantumisesta, kun jäämanneralueet ja vesistöt elinympäristönä muuttuvat merkittävästi. Kun jäätiköiden sulamisesta tiedetään niiden lisäävän merenpinnan nousua ja näin ollen vaikuttavan erityisesti rannikkoalueiden asuviin yhteisöihin, voidaan katsoa tällaisen kuvan aiheuttavan uhkakuvia myös ihmiskunnan selviytymistä. Osana katastrofidiskurssia ilmastonmuutoksen esittäminen Kuvan 6 sulavan jäätikön representaatioiden avulla luo tarpeellisuutta nopeille toimille asettaen katsojan suoraan katastrofisen tilanteen keskelle. Kuten Kuvan 5 esittämä maastopalo, myös Kuvan 6 sulava jäätikkö voivat emotionaalisenä reaktiona herättää katastrofidiskurssille tyypillisesti pelon ja huolen kaltaisia tunteita ilmastonmuutosta kohtaan.

Kuvaan 6 liittyvä uutisotsikko on *”Ilmastopolitiikassa on pidettävä kiinni tavoitteesta hillitä lämpeneminen 1,5 asteeseen”* (Helsingin Sanomat, 2021, 8. elokuuta). Otsikko vahvistaa kuvan viestiä siitä, että jäätiköiden sulaminen on ilmastonlämpenemisen seuraus. Tämä ei sinällään tuota uutta tietoa ilmiöstä, sillä sen voi katsoja päätellä kuvasta itsestään. Otsikko kuitenkin keskittyy kansainvälisiin ilmastotavoitteisiin ja tuo esille konkreettiseen lukuun perustuvan tavoitteen. Kuvan itsenään korostaessa ilmastonmuutoksen katastrofaalisia seurauksia visuaalisen symboliikan kautta, otsikko tarjoaa sen ohelle konkreettisen poliittisen tavoitteen, jonka saavuttamiseksi tarvitaan välitöntä toimintaa. Kuten myös katastrofidiskurssin liittyvän Kuvan 5 kohdalla, Voi Kuvan 6 esittämä sulava

jäätikkö toimia visuaalisena todisteena siitä, mitä tulevaisuus voi enenevässä määrin tuoda mukanaan, jos otsikon tekstin vaatimia toimia ei toteutua.

Kuva 6. Grönlannin mannerjään sulaminen

(Nackstrand, 2021, 8. elokuuta)

4.4 Lajikadon diskurssi

Kuva 7 toimii vahvasti osana lajikadon diskurssia. Kuvassa nähdään jääkarhu seisomassa kiven päällä taustanaan vihreää maastoa. Lisäksi yksinään oleva karhu on aseteltu kuvaan siten, että tausta on kuvassa näkyvässä asemassa. Jääkarhut on kulttuurisiin representaatioihin liittyen totuttu näkemään kuvissa niiden tyypillisissä, arktisissa elinympäristöissä, joissa ne näyttäytyvät lumen ja jään keskellä. Tämä selkeä ja korostuva ero ympäristön representaatioissa tuo näkyväksi ilmastonmuutoksen konkreettisia vaikutuksia asettaen Kuvan 7 lajikadon diskurssiin.

Lajikadon diskurssissa Kuvan 7 tavoin esitetty jääkarhu toimii uhanalaisen lajin symbolina ja edustaa laajemmin luonnon monimuotoisuuden heikentymistä ilmastonmuutoksen seurauksena. Haavoittuvaa asemaa korostetaan siis tässä tapauksessa erityisesti uhanalaisten lajien osalta, jotka joutuvat kamppailla selviytymisestään lajityypillisten elinympäristöjen muutosten vuoksi. Kuvassa ilmastonmuutosta representoidaan tavalla, jossa sen aiheuttama lajikato merkitsee sekä yksittäisten lajien, kuten jääkarhujen, että kokonaisten ekosysteemien tuhoutumista. Kuva voi herättää katsojassa esimerkiksi myötätuntoa ja huolta uhanalaisten lajien tulevaisuutta ja suojelua kohtaan, kun ilmastonmuutoksen keskiöön asetetaan kulttuurisesti tunnistettava ja näyttävä eläin. Ympäristön ja jääkarhun epätavallinen kontrasti saattaa myös aiheuttaa hämmästyksiä, mikä lisää kuvan vaikuttavuutta ja herättää tietoisuutta ilmastonmuutoksen vaikutuksista erityisesti tuttujen eläinlajien säilymistä kohtaan.

Kuva 7. Jääkarhujen määrän väheneminen Hudsoninlahdella

(Morin, 2022, 24. joulukuuta)

Uutisen otsikko on *"Jääkarhujen määrä vähenee hälyttävällä vauhdilla – elinympäristö supistunut dramaattisesti"* (Ilta-Sanomat, 2022, 24. joulukuuta). Otsikko vahvistaa kuvassa syntyvää käsitystä lajikadon diskurssista, jossa jääkarhu uhanalaisena lajina

edustaa laajempaa luonnon monimuotoisuuden heikentymistä elinympäristöjen tuhoutumisten seurauksena. Otsikko painottaa elinympäristön supistumista lajikadon syynä. Otsikko sanallisten valintojen eli tässä tapauksessa adjektiivien kautta korostaa lajikadon tapahtuvan hälyttävällä vauhdilla ja elinympäristöjen supistuvan dramaattisella tavalla. Uutisotsikko yhdessä kuvan kanssa muodostaa vahvan ja vaikuttavan kokonaisuuden, jossa otsikko vahvistaa kuvan viestiä tarjoamalla sille selkeän faktapohjaisen kontekstin ja korostaen tilanteen vakavuutta. Kuva visuaalisena esityksenä itsessään luo vahvan emotionaalisen vaikutuksen, joka vetoaa katsojan tunteisiin, kuten myötätuntoon ja huoleen. Otsikon sanalliset valinnat edesauttavat tätä vaikutusta entisestään.

4.5 Teknologisten ratkaisujen diskurssi

Kuva 8, jossa näkyy aurinkopaneeleja edustaa ilmastonmuutokseen liittyen teknologisten ratkaisujen diskurssia. Tässä diskurssissa ilmastonmuutoksen torjunta nähdään ensisijaisesti teknologisten innovaatioiden ja kestävien energiaratkaisujen kautta, joihin liittyen aurinkopaneelit ovat kulttuuristen käsitysten mukaisesti selkeä kuva-aihe, kun tiedetään niiden hyödyntävän auringonvaloa puhtaana energiamuotona. Lisäksi kuvassa näkyvä ihminen vahvistaa käsitystä teknologisista ratkaisuista ihmistoiminnan seurauksena ja ihmiskeskeisenä toimintana.

Aurinkopaneelien esittäminen osoittaa, että toimia ilmastonmuutokseen liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi tehdään aktiivisesti. Osana teknologisten ratkaisujen diskurssia tämä representaatio heijastaa optimistista ajattelua ja voi herättää positiivisia tunteita kuten toiveikkuutta ja tyytyväisyyttä. Kuva 8 puhuttelee myös katsojan moraalista vastuullisuutta, sillä aurinkopaneelien voidaan ajatella symboloivan ihmiskunnan velvollisuutta siirtyä kohti ympäristöystävällisempiä energiaratkaisuja. Kuvasta välittyvä viesti tukee myös teknologisia ratkaisuja laajempaa näkökulmaa, jossa yhteiskunnallinen muutos ja kollektiivinen toiminta ovat avainasemassa ilmastonmuutoksen ratkaisemisessa. Toisin kuin katastrofi- tai lajikadon diskurssi, jossa korostuu menetys ja tuho, sekä poliittisen vaikuttamisen ja ekologisen eriarvoisuuden diskurssit, joissa huomio kiinnittyy

valtasuhteisiin ja oikeudenmukaisuuteen, teknologisten ratkaisujen diskurssi lupaa ratkaisuja ja lievittää ilmastoahdistusta, kun sitä representoidaan konkreettisten esimerkkien avulla.

Uutisen otsikko on *"Asiantuntijat IPCC:n raportista: "Ratkaisut päästöjen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä ovat olemassa"* (Ilta-Sanomat, 2022, 5. huhtikuuta). Otsikko vahvistaa kuvasta välittyneitä käsityksiä, joka korostaa olemassa olevien ratkaisujen riittävyyttä päästöjen merkittävään vähentämiseen tulevaisuudessa. Otsikko käyttää vakuuttavia ja myönteisiä sanavalintoja, jotka vahvistavat kuvan välittämää toiveikasta viestiä. Otsikko vahvistaa teknologisten ratkaisujen diskurssiin liittyvää optimismia tuomalla esiin konkreettisen ajallisen tavoitteen. Lisäksi otsikko antaa kuvan tavoin ja sen merkityksiä vahvistaen ymmärtää, että tarvittavia ratkaisuja on jo saatavilla. Kuvassa aurinkopaneelit symboloivat konkreettisia teknologisia innovaatioita, ja otsikko vahvistaa tämän visuaalisen representaation yhteydessä, että asiantuntijat tunnustavat nämä teknologiset ratkaisut tehokkaiksi ilmastonmuutoksen hillitsemisessä päästöjä vähentämällä.

Kuva 8. Aurinkoenergian tuotanto

(Kelly, 2022, 5. huhtikuuta)

5 Päätäntö

Tutkielman tavoitteena oli selvittää, millaista kuvaa ilmastonmuutoksesta luodaan lukijoille uutiskuvissa representaatioiden kautta, sekä analysoida uutiskuvien ja uutisotsikoiden välistä suhdetta Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkouutisissa vuosilta 2021–2022. Aineistona käytettiin neljää uutiskuvaa molempien uutissivustojen verkkosivuilta, eli aineistoon kuului yhteensä kahdeksan valokuvaa. Analyysi suoritettiin menetelmällä laadullinen diskurssianalyysi keskittyen visuaalisten representaatioiden tulkintaan.

Aineistosta tunnistettiin viisi keskeistä diskurssia: ekologisen eriarvoisuuden ja moraallisen oikeudenmukaisuuden diskurssi, poliittisen vaikuttamisen diskurssi, katastrofidiskurssi, lajikadon diskurssi ja teknologisten ratkaisujen diskurssi. Nämä diskurssit edustivat ilmastonmuutoksen laaja-alaisuutta ja siihen liittyvän keskustelun eri osa-alueita. Nämä keskeiset diskurssit toivat esiin, kuinka ilmastonmuutosta merkityksellistetään monipuolisesti esimerkiksi kärsimyksen, poliittisen vallankäytön, luonnon haavoittuvuuden ja ratkaisuihin kohdistuvan toivon kautta. Tuloksista selvisi, että uutiskuvat eivät ainoastaan välitä tietoa, vaan myös rakentavat tunnesiteitä ja arvottavat ilmiötä. Ilmastonmuutoksen esitystavat heijastavat analyysin mukaan erilaisia yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja ideologisia näkökulmia perustuen katsojan taustatietoihin ilmiöstä. Ilmastonmuutosta merkityksellistetään uutiskuvissa sekä konkreettisena että symbolisena ilmiönä, joka vaikuttaa ihmisiin, luontoon ja yhteiskuntaan monin tavoin, sekä johon suhtaudutaan eri diskurssien konteksteissa erilaisten tunteiden ja asenteiden kautta.

Analyysi osoitti, että uutisotsikot toimivat kuvan viestin vahvistajina tai täydentäjinä. Kuvien ja otsikoiden yhteistyö korostaa diskursiivisia teemoja, luo kuvien ohella vahvempia merkityksiä tai tuo esille uusia näkökulmia. Otsikot voivat toisin sanoen selventää kuvan esittämää tilannetta, tuoda siihen uusia näkökulmia, tai suunnata huomion toisin, kuin kuva. Analyysi osoitti myös, että otsikot voivat luoda kontrastin visuaalisen ja tekstuaalisen esittämisen välille ja lisätä kuvien välittämää uskottavuutta esimerkiksi konkreettisilla numeerisilla tiedoilla.

Tutkielma saavutti asetetut tavoitteet tarjoamalla tulkinnallisen analyysin siitä, miten ilmastonmuutos esitetään uutiskuvissa, millaisiin diskursseihin esitykset kytkeytyvät ja miten kuvalliset esitykset suhteutuvat uutisotsikoihin. Laadullinen diskurssianalyysi osoittautui tehokkaaksi menetelmäksi aineiston moninaisuuden ja merkityssuhteiden kartoittamisessa. Menetelmän soveltaminen konkreettisen ja symbolisen tason sekä metonymisuuden näkökulmista tarjosi kehyksen, joka auttoi tulkitsemaan visuaalisia representaatioita aineiston sisältäessä laajan kirjon erilaisia visuaalisia ja tekstuaalisia elementtejä. Laadullinen diskurssianalyysi mahdollisti tällaisen moninaisuuden systemaattisen kartoittamisen.

Vaikka aineiston rajaus aineiston rajausta kahdeksaan kuvaan perusteltiin tarkoituksenmukaisella otannalla, se rajoitti analyysin laajuutta ja yleistettävyyttä. Jatkossa tutkimus voisi hyötyä laajemmasta aineistokokonaisuudesta tai eri uutislähteiden vertailusta, mikä avaisi entistä monipuolisempia näkökulmia ilmastonmuutoksen esittämiseen mediassa. Uutislähteiden välillä voisi lisäksi olla enemmän eroja uutiskuvien suhteen, joka voisi tuottaa mielenkiintoisia havaintoja toisistaan poikkeavista esitystavoista. Tutkimusta voisi tulevaisuudessa laajentaa aineiston osalta kattamaan useampia uutislähteitä ja pidempiä ajanjaksoja, mikä mahdollistaisi trendien ja muutosten tarkemman havainnoinnin ilmastonmuutoksen esittämisessä ilmastojournalismissa. Lisäksi määrälliset analyysimenetelmät voisivat täydentää laadullista lähestymistapaa tarjoamalla numeerista dataa ja tilastollista tietoa esimerkiksi representaatioiden toistuvuudesta ja jakaumasta eri diskurssien välillä. Tämän tyyppinen tutkimus voisi antaa mielenkiintoisia tuloksia siitä, millaisia esittämisen tapoja uutismediassa suositaan ja mistä syystä.

Myös tieteiden välinen lähestymistapa yleisön vastaanoton tutkimukseen, jossa psykologiantutkimus yhdistyisi viestinnäntutkimukseen, voisi tarjota arvokasta tietoa ilmastonmuutoksen esitystapojen vaikutuksista lukijoiden tunteisiin, tietoisuuteen, asenteisiin ja toimintaan. Hedelmällisiä näkökulmia tämän tutkimuksen kontekstiin voisi tuoda lisäksi kriittisen diskurssianalyysin näkökulmat siihen, kuinka mediainstituutiot, valtiot ja valtasuhteet voivat vaikuttaa ilmastonmuutoksen visualisointiin.

Lähteet

- Armstrong, A., Krasny, M., & Schuldt, J. (2018). *Communicating Climate Change: A Guide for Educators*. Cornell University Press. <https://doi.org/10.7591/9781501730801>
- Boykoff, M. (2011). *Who Speaks for the Climate? Making Sense of Media Reporting on Climate Change*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511978586>
- Bruine de Bruin, W. & Morgan, G. (2019). Reflections on an interdisciplinary collaboration to inform public understanding of climate change, mitigation, and impacts. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(16), 7676–7683. <https://doi.org/10.1073/pnas.1803726115>
- Buchanan, A. (2021, 2. marraskuuta). Mielenosoittajia huippukokouksen ulkopuolella Glasgow'ssa [Kuva]. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000008377893.html>
- Campbell, S., Greenwood, M., Prior, S., Shearer, T., Walkem, K., Young, S., Bywaters, D., & Walker, K. (2020). Purposive sampling: Complex or simple? Research case examples. *Journal of Research in Nursing*, 25(8), 652–661. <https://doi.org/10.1177/1744987120927206>
- Doyle, J. (2011). *Mediating Climate Change*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315594583>
- Feldman, L. & Hart, P. S. (2017). Is There Any Hope? How Climate Change News Imagery and Text Influence Audience Emotions and Support for Climate Mitigation Policies. *Risk Analysis*, 38(3), 585–602. <https://doi.org/10.1111/risa.12868>
- Furlong, C. (2021, 22. helmikuuta). YK:n pääsihteerin Guterresin tervehdyksi Bidenin ja Johnsonin Glasgow'n ilmastokokouksessa [Kuva]. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000008373895.html>
- Garrad, G., Goodboy, A., Handley, G. & Posthumus, S. (2019). *Climate Change Scepticism: A Transnational Ecocritical Analysis*. Bloomsbury Academic. <https://doi.org/10.5040/9781350057050>

- Grechyna, D. (2025). Raising awareness of climate change: Nature, activists, politicians? *Ecological Economics*, 277, 108374. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2024.108374>
- Hook, D. (2001). Discourse, Knowledge, Materiality, History. Foucault and Discourse Analysis. *Theory & Psychology*, 11(4), 451–584. <https://doi.org/10.1177/0959354301114006>
- IPCC. (2022). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [Raportti]. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009325844>
- IPCC. (2023). *Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [Raportti]. Intergovernmental Panel on Climate Change. <https://doi.org/10.59327/IPCC/AR6-9789291691647>
- Jokinen, A., Juhila, K., & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino.
- Kangas, J. (2016). Näkymätön ilmasto, näkyviä kuvia: Ilmatoriskin visualisointi ja kvaalinen kehystäminen Helsingin Sanomissa. *Media & Viestintä* 39(4), 209–227. <https://doi.org/10.23983/mv.61407>
- Kansallinen Mediatutkimus. (2024, 19. syyskuuta). *KMT 2024 Lehtien lukumäärät*. Media Metrics Finland. <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2024/09/Lukijamaarat-KMT-2024.pdf>
- Kelly, B. (2022, 5. huhtikuuta). Aurinkoenergian tuotanto [Kuva]. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000008729383.html>
- Knuuttila, T. & Lehtinen, A. (toim.). (2010). *Representaatio: Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*. Gaudeamus.
- Kriswanto, J. (2021, 23. kesäkuuta). Tulvat Itä-Jaavassa Indonesiassa [Kuva]. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/maailma/art-2000008080859.html>

- Kumpu, V. (2014). Kaikki yhdessä yhteisen ilmaston puolesta? Yksimielisyys ja erimielisyys Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien ilmastokokousuutisoinnissa. *Media & Viestintä*, 37(4), 40–59. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201605121561>
- Kumpu, V. (2021). Ilmastoviestintä ekologisena kommunikaationa: Ratkaisukeskeinen ilmastoviestinnän tutkimus ja yhteiskuntateoria. *Media & Viestintä*, 39(4), 138–157. <https://doi.org/10.23983/mv.61407>
- Lehman, B., Thompson, J., Davis, S. & Carlson, J. (2019). Affective Images of Climate Change. *Frontiers in Psychology*, 10, 960. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00960>
- Leiserowitz, A. (2007). *International Public Opinion, Perception, and Understanding of Global Climate Change* [Raportti]. Yale Project on Climate Change Communication. https://climatecommunication.yale.edu/wp-content/uploads/2016/02/2009_07_International-Public-Opinion.pdf
- Lester, L., & Cottle, S. (2009). Visualizing Climate Change: Television News and Ecological Citizenship. *International Journal of Communication*, 3, 920–936. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/viewFile/509/371>
- Li, J. (2024). The Pictorial Turn and Visual Rhetoric: Analyzing Image Agency and Persuasion in Contemporary Media. *Advances in Humanities*, 9(1), 30–34. <https://doi.org/10.54254/2753-7080/9/2024105>
- Lincoln, T. (2021). *Qualitative Research. A Field Manual for Ministry Students*. Atla Open Press. <https://doi.org/10.31046/atlaopenpress.24>
- Mills, S. (2004). *Discourse* (2. painos). Routledge.
- Morin, O. (2022, 24. joulukuuta). Jääkarhujen määrän väheneminen Hudsoninlahdella. [Kuva]. *Ilta-Sanomien* osoitteesta <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000009289001.html>
- Nackstrand, J. (2021, 8. elokuuta). Grönlannin mannerjään sulaminen [Kuva]. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000008175695.html>
- Niemelä-Nyrhinen, J., & Uusitalo, N. (2021). Aesthetic practices in the climate crisis: Intervening in consensual frameworks of the sensible through images. *Nordic Journal of Media Studies*, 3(1), 164–183. <https://doi.org/10.2478/njms-2021-0009>

- O'Neill, S. (2013). Image matters: Climate change imagery in US, UK and Australian newspapers. *Geoforum*, 49, 10–19. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2013.04.030>
- Olausson, U. (2009). Global warming—global responsibility? Media frames of collective action and scientific certainty. *Public Understanding of Science*, 18(4), 421–436. <https://doi-org.proxy.uwasa.fi/10.1177/0963662507081242>
- Palinkas, L. A., Horwitz, S. M., Green, C. A., Wisdom, J. P., Duan, N., & Hoagwood, K. (2015). Purposeful sampling for qualitative data collection and analysis in mixed method implementation research. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 42(5), 533–544. <https://doi.org/10.1007/s10488-013-0528-y>
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino.
- Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.
- Rose, G. (2022). *Visual Methodologies: An Introduction to Researching with Visual Materials* (4. painos). SAGE Publications Ltd.
- Sanoma Media Finland. (n.d.) *About us*. Sanoma Media Finland. Noudettu 15.3.2022 osoitteesta <https://www.sanoma.fi/en/about-us/>
- Schipper, E.L-F., Dubash, N. K., & Muligetta, Y. (2021). Climate change research and the search for solutions: Rethinking interdisciplinarity. *Climatic Change*, 168(18). <https://doi.org/10.1007/s10584-021-03237-3>
- Seppänen, J. & Väliaverronen E. (2024). *Mediayhteiskunta: viestintä ja valta huomiotaloudesta*. Vastapaino.
- Seppänen, J. & Väliaverronen, E. (2000). Lehtikuvan luonto: Kuvan ja tekstin suhteista ympäristödiskurssissa. *Sociologia*, 37(4), 330–348.
- Seppänen, J. & Väliaverronen, E. (2003). Visualizing Biodiversity: The Role of Photographs in Environmental Discourse. *Science as Culture*, 12(1), 59–85. <https://doi.org/10.1080/0950543032000062263>
- Smith, N. W. & Joffe, H. (2009). Climate change in the British press: The role of the visual. *Journal of Risk Research*, 12(5), 647–663. <https://doi.org/10.1080/13669870802586512>

- Toba, S. (2022, 23. helmikuuta). Palavaa maastoa [Kuva]. *Iltta-Sanomat*.
<https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000008636345.html>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosa-
keyhtiö Tammi.
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. (2021, 22. heinä-
kuuta). Lapset kyntämässä peltoa Maroalomaintyn yhteisössä Madagaskarissa
[Kuva]. *Helsingin Sanomat*. [https://www.hs.fi/maailma/art-
2000008142145.html](https://www.hs.fi/maailma/art-2000008142145.html)
- Uusitalo, N. (2021). Transilluminating climate change. *Comunicazioni Sociali*, (1), 103–
110. https://doi.org/10.26350/001200_000117
- Whitmarsh, L., O’Neill, S., & Lorenzoni, I. (toim.). (2010). *Engaging the public with cli-
mate change: behaviour change and communication*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781849775243>
- Xexakis, G. & Trutnevyte, E. (2021). Empirical testing of the visualizations of climate
change mitigation scenarios with citizens: A comparison among Germany, Poland,
and France. *Global Environmental Change*, 70, 102324.
<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2021.102324>
- Zia, A. & Todd, A. (2010) Evaluating the effects of ideology on public understanding of
climate change science: How to improve communication across ideological di-
vides? *Public Understanding of Science*, 19(6). s. 642-768 [https://doi-
org.proxy.uwasa.fi/10.1177/0963662509357871](https://doi-org.proxy.uwasa.fi/10.1177/0963662509357871)